

טלי בת ה־9, הנראית בתמונה בשעת נגינה בכינור, למדה גם בלט. היא גילתה חיבה רבה לבעלי־חיים, נהגה לאסוף, לטפל ולפנק חתולים וכלבים. את הכלבה טיסו קיבלה טלי מאגודת צער בעלי־חיים ביפו. טלי היתה חברותית ומלאת שימחת־חיים.

בות, מחזקת את הסברה, כי הדמות היא אכן הכלבה טיסו, שנצלה מתוך האש בגע האחרון.

„הרגע האחרון” הוזה היה לפחות הדקה ה־10 מאז התפוצצה המכונת ופרצו הי להבות. המסקנה: לפחות בעלי־חיים אחד — הכלבה טיסו — היה חי בתוך המכונת הבורעת עשר דקות אחרי שפרצה האש. עשר דקות תמימות בתוך האש הם זמן ארוך מאד, אינסופי כימעט, בתנאים מוזר עים כאלה.

„זה מיפלצתי!”

שאלת הצלמת מי הגיע ראשון לי־סטה — חבלני המיטרה או מכבי האש, השיב פקד משה כספי כי יעיין תחרי לה בתיק, ואחר כך יתן תשובה מלאה. אחרי שעיין במה שעיין ענה, כי עדיין אין בידו דיווחים מפורטים על כך. הצלמת המוטרדת לא הירפתה ושאלה: „ומה דעי תך, הפרטית, האישי, האם אפשר היה להציל?”

הפקד השיב כי אינו מופקד על פיתרוי נה של שאלה זו, אלא על סיצוחה של שאלה אחרת: מי ביצע את הפשע הי נתעב?

הצלמת, שלא־אמרה־נואש, פנתה אל שמי עיה קידר, דובר מייטרת מחוז תל־אביב, ושאלה גם אותו האם אפשר היה להציל, או לפחות לנסות להציל, את קורבנות הי שריפה. הדובר ניסה תחילה לשכנעה לי־עסוק רק בעלילת הכלב האבוד, שחזר לי־ביתו אחרי ארבעה ימי תלאות. „תפרסמי את סיפור הכלב, ותוכלי למכור תצלומים גם בדרום־אפריקה. העיתונים שם יעטו על המציאה, אחרי שכתבו על סנדרה זל, שהייתה לילדת דרום־אפריקה...”

גילה התעקשה והדובר רגז. „אל תגעי בנושא הזה, אם אפשר היה להציל או אי אפשר היה להציל, זה מיפלצתי לשאול שאלה כזו! ובכלל, איך את יכולה לקבוע דבר כזה?”

„אל תכתבי על כך”

שהשיבה לו שאינה קובעת דבר, אלא רק חוזרת על דברים ששמעה בי־מיסדרונות מייטרת רמת־גן, מפי אחד מחבלני המיטרה, שדיבר על אפשרות הצלה בתוסלב, רגז הדובר שבעתיים. „אם תכתבי על כך, תמנע ממך המיטרה כל אפשרות לעבוד בתחומיה!”

השאלה אינה שאלת מהימנותו של הדור בר או ישורוי, אלא שאלה של חיים או מוות, הנוגעת לאזרחים רבים. סנדרה וטלי קיפחו את חייכן כתוצאה ממעשה־פשע נתעב, שנראה בתחילה כפיגוע־חבלני־עויין, לכן לא חשב איש על הצלה, אלא על חסימה ואיתור הפיגוע. מה גם שצורת הפשע אינה אויבינית למעשים הפליליים השכיחים בישראל והיא למעשה חסרת תקדים בארץ.

לכן חובה היא לבדוק, עד תום, את הי שאלה, האם אפשר היה להציל את השתיים והאם ערוכים ומאומנים השוטרים, החבלני־ים ואנשי־הביטחון לפעול במהירות במיקר רים ממין זה, כדי למנוע קורבנות בעתיד.

האם אפשר היה להציל?

ניתן היה להציל את האם ובתה, אילו ניסה מישור לעשות כן בדקות הראשונות אחרי הפיצוץ, כאשר הלהבות לא כיסו הכל, והאש היתה עדיין קטנה.

האמנם?

מיכל הדלק של האופל קורד לא נשרף. האש לא הגיעה אליו ולא אחזה בו. הרימון הוטמן, לדעת חוקרי המיטרה, בחלק הי קידמי של המכונת, מתחת למושב הנהג. את האופן שבו הותקן הרימון אין החוקר רים רוצים לגלות בשלב זה. הם ממתינים בינתיים. אחד החוקרים אמר: „אנו רוצים להשאיר זאת לשלב הבא. לפני שנגלה את גירסתנו, ניתן הודמנות לחשוד או לחשודים לתת את הגירסה שלהם, על הדרך שבה התקינו את הרימון במכונת.”

לפי מימצאי החקירה הותקן הרימון בי־שעה שהמכונת חנתה במיגרש החניה שמתחת לבית של סנדרה וטלי, ברח' יהר זה הנשיא 13. מלאכת ההתקנה היתה קלה מבחינה אחת: סנדרה נהגה תמיד להשי איר את דלתות האופל לא נעולות, למרות שהשכנים העירו לה על כך לא פעם.

דמות מזנקת

מתוך הלהבות

כאשר חזרה הצלמת למעבדת־הצילום, לא חדל הנושא מלהטרידה. היא ניגי שה שוב לערימת התצלומים, מעשה ידיה, והתבוננה בהם בפעם המיידע־כמה. באחד התצלומים נראה כבאי מתיז סילון של מים אל עבר האופל קורד מצי

סנדרה חדרת־ונשטייג, ילידת דרום־אפריקה, בת 37, שנשרפה למוות יחד עם בתה, בדרך כלל לא נהגה סנדרה להרכיב מישקפיים.

(המשך מעמוד 49) המיטרה, אישר השבוע באונוי הצלמת: „בדו”ח הפתולוגי שנעשה באובי־כביר, בי־מכון לרפואה מישפטית, נקבע כי סיבת המוות של השתיים הוא עשן בריאותיהן.” פירוש הדבר: השתיים מתו מחנק. משמע: ניתן היה, אולי, להצילן, אם מישור היה אכן מנסה לעשות זאת. איש לא ניסה.

שאלה שגותרה עדיין ללא מענה: מדוע לא ניסו האם ובתה לחלץ עצמן מן הי־מכונת הבורעת. האם היו השתיים קשורות בחגורות־ביטחון, או שמא היו נתונות בי־הלם, ששיתק אותן לחלוטין וחסם בפניהן את דרך החילוף? הצילומים מוכיחים כי דווקא דלת הנהגת (הקידמית, השמאלית) היתה פתוחה בעת השריפה. חוקרי המיטרה שמולב לפרט הזה רק כאשר בחנו בקפידה את הצילוי מים של גילה.

אפשר היה להציל!

ר שמוע שעבר, כשעסקה צלמת העור לם הזה בפיתוח שלל התמונות, שאתן צילמה בעת האסון, עורר משהו את תשור מתליבה. נראה לה, שניתן להבחין בפני הן של סנדרה וטלי, כשהן לכתורות בתוך המכונת הבורעת. היא ממש לא האמינה שי למראה עיניה. חברי־מערכת אחרים, שי בפניהם הציגה את התצלומים, הבחינו גם הם במראה הנורא.

אחרי דיון קצר הוחלט במערכת העולם הזה למסור את התצלומים לחוקרי המיטרה, רה, כדי לסייע בחשיפת הפשע. החוקר של המיטרה לא התרשם כל־יך מן הדמויות שבתצלומים, כמו מצורת הי להבות. לדבריו, ניתן לקבוע בעזרת הי־תמונות אם היה מעורב חומר־נפץ כלשהו בשריפת המכונת. הוא הועיק חבלני־מיטרה, שהסכים מיד כי התמונות עשויות לי־סייע להבנת המיקרה, בעיקר בגלל העובי־דה, שהן משקפות את המצב ברגעים שי־קדמו לבואם של הכבאים לשטח.

בדרך מיקרה, כשהתה צלמת העולם הזה במיטרת רמת־גן, שבה ממוקם צוותי החקירה, נתקל בה שוטר לבוש אורחית הי נמנה על הצוות. הוא שאל: „זו את שי צילמת?” וכשהינהגה גילה בראשה לחיוב, הוסיף, כבדרך אגב: „אפשר היה להציל אותן!”

כמה דקות אחר־יך, בעודה בבנין, זיהה אותה חבלן המיטרה, שהועק בלילי השריפה לאתרה־פשע. הוא סיפר כי ראה את הצלמת, כאשר הגיע בלילה אל הי־מכונת השרופה. „זה היה עשר דקות אחרי הפיצוץ”, אמר. „אנחנו הגענו לי־מקום לפניך, שלוש דקות אחרי ההתפוצ־צות, ואז היתה עדיין האש קטנה.” משהו הבויק בראשה של גילה: החוקר אמר שאפשר היה להציל את קורבנות השריפה, והחבלן, מבלי ששמע את דבריו, גילה שאש היתה קטנה. משמע: באמת

כך זה נראה בעיני השוטרים, החבלנים, אנשי־הביטחון והסקרנים שהתאספו במקום. צילום זה, שנעשה ללא הבזקי־אור, מבטיח את החשיכה ששררה במקום בשעת ההתפוצצות והשריפה. אתר הפיגוע, בין שדה דב ותחנת הכח רדינג דל, מצוי בקטע הכביש אשר אין בו תאורה.

ילדי הכיתה חבריה לספסל הלימודים של טלי חדרת־ונשטייג, שמעו עוד בשבת על מעשה הפשע ועל האפשרות שבת כיתה, כי השמועות התאמתו. את הועטו שלהם ביטאו בצירויים, שאחד מהם, המוכתר בשם „אכזריות”, מתאר מכונת נשרפת לאחר שפרצה בה דליקה.